

Opis źródła:

XVII-wieczne testamenty są niezwykle cennym źródłem historycznym, które dostarczają wielu informacji na temat życia społecznego, ekonomicznego, religijnego i kulturowego tamtego okresu. Dokumenty te pozwalają na rekonstrukcję struktur rodzinnych oraz więzi pokrewieństwa, ujawniając role i pozycje kobiet w społeczeństwie. Pod względem ekonomicznym, testamenty dokumentują majątki i posiadłości, od ziemi, przez budynki, aż po przedmioty codziennego użytku. Religijne zapisy w testamentach odzwierciedlają pobożność i praktyki religijne ówczesnych ludzi, często zawierając darowizny na rzecz kościołów i klasztorów. Przekonania i obyczaje związane ze śmiercią, opisane w tych dokumentach, ukazują również różnorodne praktyki pogrzebowe. Testament Anny Nawskiej stanowi dobry przykład.

Miejsce wydania:

Testamenty szlachty Prus Królewskich z XVII wieku, oprac. i wyd. J. Kowalkowski, W. Nowosad, Warszawa 2013, s. 96.

Tekst źródła

Testament Anny Nawskiej

[Żukówko], 21 II 1618

Ja, Anna Nawska w domu wuja swego, szlachetnego Pana Macieja Żukowskiego, będąc od Pana Boga nawiedzona na zdrowiu swoim, ale na rozumie i umyśle dobrze zdrowa, nieprzymuszona, ani namówiona, ani jakim błędem zwiedzona, testament i wolę swoją ostateczną dobrowolnie uczyniła w ten sposób. Naprzód dług ten wszystek, który jest u Pana Jana Przywickiego leguję Jasiowi, bratu swemu wujecznemu, na naukę temuż leguję dwa kotły. Item skrzynię i to wszystko, co się w skrzyni znajdzie i posag wszystek, który mojej matce miał być wydany, leguję dzieciom, a krewnym swoim, Pana Macieja Żukowskiego, wuja mego, względem tego, że Pan wuj około mnie wielką pracę i staranie, także kosztunki podejmuje. A z tego jeśliże mię Pan Bóg powoła z tego świata, powinien mi Pan wuj pogrzeb krześcijański wyprawić, a do kościoła parchowskiego dać mr. 4. A po mojej śmierci brat mój własny, ani żaden inszy przyjaciel nie ma się nic dopominać, ponieważ też ja po ojcu moim nic nie wzięła, przy bracie wszystko zostało i wszystkie prawo umarzam wiecznymi czasy i z tym umieram. Przy którym uczynieniu tego jej testamentu byli ludzie zacni, szlachetni i wiary godni i zeznania

powinni, gdzieby była potrzeba, jako naprzód Pan Piotr Pyrcha, Pan Walenty Wytk Chośniczki, Pan Jan Kętrzyński, ks. Wojciech, pleban parchowski, Christophorus Wyszocki M[inisterialis] G[eneralis] R[egni].

Co dla lepszej wiary, mocy i ważności tego testamentu pieczęcie przyłożyli i rękami podpisali.

(–) Albertus Geritus parochus parchoviensis

(–) Peter Pyrche

Pytania do źródła.

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy):

1. Co miało się stać z majątkiem Anny Nawskiej po jej śmierci według testamentu?
2. Czego można dowiedzieć się o Annie Nawskiej na podstawie testamentu?
3. Jakie były procedury prawne związane ze sporządzeniem testamentu w XVII wieku?
4. Jakie były zalecenia testatorki w kwestii organizacji pogrzebu?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony):

1. Jakie były powiązania rodzinne Anny Nawskiej według testamentu?
2. Dlaczego Anna Nawska sporządziła swój testament w domu wuja, Macieja Żukowskiego?
3. Czego o rodzinnych relacjach można dowiedzieć się z testamentu?
4. Jakie znaczenie miały testamenty w kontekście społecznym i ekonomicznym XVII-wiecznych Prusach?

Słowniczek pojęć:

Kosztunek - poświęcenie

Legować – zapisać w testamencie

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord – Joanna Kunigielis